

Implementarea mandatului European de arestare (MEA): disfuncționalități și birocrație

Studiu de caz, România

Iunie 2018

Cofinanțat prin Programul
Justiție Penală al Comisiei Europene

Sub coordonarea:

Despre Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România - Comitetul Helsinki (APADOR-CH)

Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki (APADOR-CH) este o organizație non-guvernamentală, non-profit, creată în 1990, cu misiunea de a acționa pentru protejarea drepturilor omului și pentru restabilirea echilibrului atunci când acestea se află în pericol sau sunt încălcate.

APADOR-CH acționează pentru: dezvoltarea unor mecanisme eficiente legale și instituționale de respectare a drepturilor omului și de monitorizare a instituțiilor relevante; îmbunătățirea cadrului legislativ și a practicilor legate de dreptul la liberă adunare și asociere, libertatea de expresie, dreptul la viață privată; dezvoltarea practicilor și a mecanismelor instituționale pentru creșterea transparenței și a bunei guvernări; inițierea proceselor strategice în cazuri legate de încălcări ale drepturilor omului; monitorizarea abuzurilor poliției, a regulamentelor și practicilor din domeniul securității naționale cu impact asupra drepturilor omului și a regulamentelor și practicilor legate de privarea de libertate.

Această publicație a fost produsă cu sprijinul financiar al Programului Justiție Penală al Comisiei Europene. Responsabilitatea pentru conținutul acestei publicații îi revine în exclusivitate Asociației pentru Apărarea Drepturilor Omului în România-Comitetul Helsinki (APADOR-CH) și nu reflectă în nici un fel punctul de vedere al Comisiei Europene.

Conținut

Introducere	4
Metodologie	5
I. Cadrul legislativ	6
II. Studii de caz	16
i) Dreptul la informare și asistență juridică	16
ii) Eficiența asistenței juridice	18
iii) Asistența juridică în secția de poliție	19
iv) Dreptul la interpretare	20
v) Accesul la servicii medicale	22
vi) Dreptul la rejudecarea cauzei	23
vii) Birocrație excesivă.....	25
viii) Bună practică.....	25
III. Concluzii și recomandări	27

Introducere

Obiectivul acestui proiect de cercetare finanțat de Comisia Europeană a fost documentarea modului în care sistemul de predare simplificat- stabilit prin Decizia-cadru privind mandatul european de arestare¹- funcționează în practică. În cadrul cercetării au participat patru state membre UE: Lituania, Polonia, Spania și România, care au fost alese pentru că se află în topul țărilor care au emis cele mai multe mandate europene de arestare în perioada 2007-2009.

Comisia Europeană, Parlamentul European, anumite state membre și o parte a societății civile au atras atenția asupra următoarelor aspecte problematice: folosirea disproporționată a mandatului european de arestare; folosirea excesivă și nejustificată a arestului preventiv; eșecul statelor emitente în a se asigura că drepturile omului sunt respectate.

Statele membre UE au răspuns acestor provocări prin abordări diferite. Dar, tot mai adesea, judecătorii din statele executante se confruntă cu dilema relației adecvate dintre principiul recunoașterii reciproce și angajamentul față de respectarea drepturilor fundamentale și a altor principii ale legislației UE. În general, după ce deciziile de predare au fost adoptate, judecătorii și avocații din statele executante nu monitorizează ce se întâmplă mai departe, inclusiv dacă drepturile fundamentale ale persoanelor predate în baza mandatului european de arestare sunt respectate și dacă rezultatele obținute confirmă faptul că mandatul european de arestare a fost cel mai potrivit instrument care putea fi folosit.

Atât la nivelul UE cât și la nivelul statelor naționale au fost luate diverse măsuri pentru a aborda problemele menționate. Astfel, în 2009 instituțiile UE au adoptat Ordinul European de Supraveghere (OES), menit a reduce numărul persoanelor nerezidente aflate în arest preventiv. În 2010, Consiliul UE a adus amendamente la deja existentele sale ghiduri privind folosirea în practică a mandatului european de arestare, recomandând statelor emitente să facă o analiză a proporționalității înainte de a folosi acest instrument. Cel mai semnificativ pas a fost însă adoptarea celor patru directive europene privind drepturile procedurale în procesul penal: cea referitoare la dreptul la interpretare și traducere²; dreptul la informare;³ dreptul de acces la un avocat;⁴ dreptul la asistență juridică gratuită.⁵

---

¹ Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32002F0584>.

² Directiva 2010/64/UE privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procesului penal <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32010L0064>.

Prezentul raport, un studiu de caz referitor la România, completează o lipsă în ceea ce privește informațiile disponibile în prezent despre punerea în aplicare a mandatului european de arestare și relația acestuia cu directivele UE privind drepturile procedurale ale suspecților și inculpaților în cadrul procedurilor penale. Studiile de caz oferă o imagine de ansamblu asupra modului în care persoanele solicitate și predate în baza unui mandat european de arestare își exercită drepturile fundamentale, atât în timpul procedurii de predare cât și după aceea.

Notă asupra metodologiei

În perioada octombrie-noiembrie 2017, reprezentanții APADOR-CH au intervievat 20 de persoane condamnate: 19 dintre acestea au fost predate în România în baza unui mandat european de arestare (MEA), iar una a fost predată în Italia pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de persoane. Interviuurile au avut loc în penitenciarele Rahova (București), Oradea, Timișoara și Târgșor. Din păcate, metodologia acestui proiect de cercetare rămâne limitată, deoarece nu a fost posibilă interviuarea avocaților persoanelor predate în baza MEA sau a membrilor familiilor acestora. Pentru a completa sau pentru a înțelege mai bine informațiile obținute în timpul interviurilor, reprezentanții APADOR-CH au studiat și dosarele din penitenciar ale deținuților. De asemenea, a fost posibilă numai interviuarea persoanelor care au fost predate în România în vederea executării unei hotărâri de condamnare. Nu au fost monitorizate cazuri în care persoanele au fost predate în vederea cercetării penale.

Acest raport este structurat în 3 părți: prima parte conferă contextul juridic pentru cele 20 de cazuri monitorizate; a doua parte conține cele mai relevante cazuri monitorizate de APADOR-CH în perioada octombrie 2017-mai 2018 iar a treia parte include concluzii și recomandări atât în ceea ce privește legislația cât și practica cu privire la implementarea mandatului european de arestare.

---

³ Directiva 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32012L0013>.

⁴ Directiva 2013/48/UE privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0048>.

⁵ Directiva (UE) 2016/1919 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind asistența juridică gratuită pentru persoanele suspectate și persoanele acuzate în cadrul procedurilor penale și pentru persoanele căutate în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32016L1919>.

APADOR-CH dorește să mulțumească Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru deschiderea cu care a abordat acest proiect de cercetare și pentru acordarea accesului în penitenciarele menționate. Nu în ultimul rând, asociația este recunoscătoare pentru implicarea voluntară a deținuților în timpul interviurilor.

I. Cadrul legislativ

*Mandatul European de Arestare (MEA)*⁶

Actul normativ principal care reglementează mandatul european de arestare îl constituie Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală și Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002.⁷

Noțiunea de “cooperare judiciară internațională în materie penală” are un conținut complex, care cuprinde: extrădarea; predarea în baza unui mandat european de arestare; transferul de proceduri în materie penală; recunoașterea și executarea hotărârilor; transferarea persoanelor condamnate; asistența judiciară în materie penală (de exemplu, efectuarea de comisii rogatorii sau comunicarea de acte judiciare între autoritățile judiciare din diferite state); alte forme de cooperare judiciară internațională în materie penală.⁸

Începând cu data intrării României în UE (1 ianuarie 2007), între România și celelalte state membre UE procedura “*extrădării*” a fost înlocuită cu procedura “*predării în baza mandatului european de arestare*” (pentru simplificare, o vom denumi în continuare, procedura predării). Extrădarea rămâne în continuare aplicabilă doar între raporturile dintre România și statele nemembre UE.

În linii generale, extrădarea și predarea prezintă asemănări ca mecanism de reglementare/funcționare, inclusiv cu privire la instanțele naționale competente să se pronunțe asupra acestor măsuri, cu mențiunea că în cazul predării procedura este mai simplă, permițând relația directă între autoritățile judiciare din statele UE, fără mijlocirea unor autorități administrative (de exemplu, Ministerul Justiției). Atunci când Ministerul Justiției intervine în

---

⁶ This is the acronym that will be used in this report.

⁷ Modificată prin Decizia cadru 2009/299/JAI a Consiliului UE din 26 februarie 2009. Aceasta a fost transpusă în dreptul intern prin Legea 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.

⁸ art. 1 din legea nr. 302/2004.

această procedură, o face doar cu rol subsidiar, când apar dificultăți practice legate de transmiterea/executarea mandatului european.

Mandatul european de arestare este reglementat în Titlul III (art. 84-122) din Legea 302/2004, reglementare care constituie o transpunere în legislația națională a Deciziei-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002⁹ privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre.

Mandatul european de arestare este o *hotărâre judecătorească* prin care instanța de judecată solicită arestarea și predarea de către un alt stat membru UE a unei persoane, în scopul efectuării urmăririi penale, judecării sau executării unei pedepse ori a unei măsuri de siguranță privative de libertate.¹⁰ Acesta se emite de instanța de judecată și doar dacă preexistă un mandat național de arestare preventivă sau de executare a pedepsei.¹¹ Mandatul european constă într-un formular (cel din anexa 1 la Legea 302/2004) care se completează de instanță și care este integrat într-o hotărâre judecătorească. El poate fi asemănat, într-o oarecare măsură, cu o cerere de extrădare, care se întocmește tot pe baza unui mandat național. Prin “mandat național” ne referim la un mandat emis în statul care solicită extrădarea sau, după caz, predarea.

Mandatul european de arestare este emis de către aceeași instanță care a emis mandatul național de arestare sau, după caz, de executare a pedepsei privative de libertate. Ca și în cazul extrădării, predarea persoanei în baza unui mandat european de arestare poate fi împărțită în 2 categorii: predare activă (predare solicitată de România unui stat UE); predare pasivă (predare solicitată României de către un alt stat UE).

Din cele 20 de cazuri monitorizate de APADOR-CH în perioada octombrie-noiembrie 2018, 19 a avut în vedere predarea activă. De aceea, raportul de față se va concentra pe această categorie, analizată mai jos.

Predarea activă

În cazul predării active, mandatul european de arestare este emis de către o instanță din România și este trimis spre executare unei autorități judiciare dintr-un stat membru UE. Regula

---

⁹ Modificată prin Decizia cadru 2009/299/JAI a Consiliului UE din 26 februarie 2009.

¹⁰ Art. 84 și 85 din legea nr. 302/2004.

¹¹ Art. 88 al. 1 din legea 302/2004.

este că mandatul european de arestare este emis de către aceeași instanță care a emis mandatul național de arestare sau, după caz, de executare a pedepsei privative de libertate.¹²

Judecătorul de drepturi și libertăți competent¹³ emite mandatul european de arestare (MEA) dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:¹⁴

- emiterea mandatului este *oportună*, în raport de: natura infracțiunii săvârșite, vârsta persoanei;
- antecedentele penale ale persoanei;
- alte împrejurări ale cauzei;
- persoana solicitată (vizată de mandat) se află pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene;
- mandatul de arestare preventivă sau mandatul de executare a detențiunii pe viață sau a închisorii este valabil;
- nu a intervenit, potrivit legii române, prescripția răspunderii penale sau a executării pedepsei ori amnistia sau grațierea;
- o anumită gravitate a infracțiunii comise (în cazul arestării preventive, ea să fi fost dispusă pentru o interacțiune sancționată de lege cu cel puțin 2 ani închisoare;
- în cazul condamnării, pedeapsa aplicată/restul de pedeapsă executabil să fie de cel puțin 1 an);
- condiția dublei incriminări, cu excepția a 32 de infracțiuni, dacă ele sunt pedepsite în statul emitent cu cel puțin 3 ani închisoare. Pentru aceste 32 infracțiuni, statul de executare va decide asupra predării persoanei solicitate fără a mai verifica îndeplinirea condiției dublei incriminări¹⁵.

Sesizarea instanței pentru emiterea MEA se face într-una dintre următoarele modalități¹⁶:

- din oficiu (o “autosesizare” a instanței);
- de către procuror;

---

¹² Art. 88 al. 3 din Legea 302/2004.

¹³ Judecătorul de drepturi și libertăți desemnat de președintele instanței căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond. – art. 88 al. 3 din Legea 302/2004

¹⁴ Art. 88 al. 1 din Legea 302/2004.

¹⁵ Cele 32 de infracțiuni sunt enumerate în art. 2 al. 2 din Decizia-cadru 2002/584 și în art. 96 din Legea 302/2004. Le vom menționa ulterior, la secțiunea dedicată predării pasive, respectând astfel concepția Legii 302/2004.

¹⁶ Art. 88 al. 3 din Legea 303/2004.

- de către organul la care se află spre executare mandatul de arestare preventivă sau de executare a pedepsei privative de libertate (de exemplu, “poliția”- art. 231 cod de procedură penală prevede că atunci când măsura arestării preventive a fost dispusă în lipsa inculpatului, două exemplare originale ale mandatului emis se înaintează organului de poliție de la domiciliul sau reședința inculpatului, în vederea executării;
- în mod corespunzător, art. 556 cod de procedură penală prevede că pentru ducerea la îndeplinire a mandatului de executare se trimit două exemplare organului de poliție de la domiciliul sau reședința condamnatului).

Când instanța constată că sunt îndeplinite condițiile legale, emite MEA, pronunțând o hotărâre judecătorească în acest sens. Dacă instanța consideră că nu este cazul să emită MEA, încheierea pe care o pronunță poate fi atacată cu contestație de procuror, în 3 zile de la comunicare. Contestația se judecă de instanța superioară, în termen de 3 zile de la înregistrarea cauzei, în camera de consiliu, *fără citarea părților*, cu participarea procurorului. În caz de admitere a contestației, judecătorul de drepturi și libertăți sesizat inițial este obligat să emită un MEA.

Mandatul european de arestare va conține următoarele informații¹⁷:

- identitatea și cetățenia persoanei solicitate (vizate de mandat);
- denumirea, adresa, numerele de telefon și fax, precum și adresa de e-mail ale instanței emitente;
- indicarea existenței unei hotărâri judecătorești definitive, a unui mandat de arestare preventivă sau a oricărei alte hotărâri judecătorești executorii având același efect; natura și încadrarea juridică a infracțiunii;
- o descriere a circumstanțelor în care a fost comisă infracțiunea, inclusiv momentul, locul, gradul de implicare a persoanei solicitate;
- pedeapsa pronunțată, dacă hotărârea a rămas definitivă, sau pedeapsa prevăzută de legea statului emitent pentru infracțiunea săvârșită;
- dacă este posibil, alte consecințe ale infracțiunii.

Traducerea mandatului european de arestare

---

¹⁷ Art. 86 al. 1-2 din Legea 302/2004

Mandatul european de arestare transmis autorității competente a unui alt stat membru trebuie tradus în limba oficială sau în limbile oficiale ale statului de executare sau în una ori mai multe alte limbi oficiale ale instituțiilor Uniunii Europene, pe care acest stat le acceptă¹⁸, conform declarației depuse la Secretariatul General al Consiliului Uniunii Europene. Traducerea se efectuează, în regim de urgență, la solicitarea instanței emitente, de către un traducător autorizat. În cazul în care pe listele curții de apel în circumscripția căreia se află instanța emitentă nu se află niciun traducător autorizat pentru limba în care trebuie tradus mandatul european de arestare ori, deși există, acesta refuză să presteze serviciul solicitat, instanța emitentă va solicita direcției de specialitate din Ministerul Justiției luarea măsurilor în vederea traducerii acestuia¹⁹. MEA transmis spre executare autorităților române trebuie tradus în limba română sau în una din limbile engleză și franceză²⁰.

Confidențialitatea procedurii

Procedura de emitere a MEA are caracter confidențial până la arestarea persoanei în statul membru de executare (statul membru UE în care se află persoana căutată).²¹ Din coroborarea acestui text cu cel al art. 88 al. 4 lit. b din aceeași lege, rezultă că procedura emiterii MEA se desfășoară în camera de consiliu, *fără citarea părților*, cu participarea procurorului. Aceasta presupune lipsă din această procedură a inculpatului sau avocatului său. Argumentul ce poate fi adus în sprijinul confidențialității acestei proceduri este că prinderea inculpatului/condamnatului ar fi mult îngreunată sau chiar compromisă dacă el ar fi înștiințat că este căutat în străinătate (această informație crează riscul ca inculpatul/condamnatul să părăsească, urgent, țara în care tocmai a fost localizat).

Persoana căutată este informată cu privire la existența și conținutul MEA *abia după ce este arestată* în statul de executare a MEA (statul în care se află cel căutat).²² Cu aceeași ocazie, persoana este informată și despre posibilitatea de a consimți la predarea sa către statul solicitant. O persoană căutată care este arestată în scopul executării unui mandat european de arestare are

---

¹⁸ Art. 86 al. 3 din Legea 302/2004

¹⁹ Art. 89 al. 7 din Legea 302/2004

²⁰ Art. 86 al. 4 din Legea 302/2004

²¹ Art. 88 al. 8 din Legea 302/2004.

²² Art. 11 din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002.

dreptul de a fi asistată de un avocat și de un interpret, în conformitate cu dreptul intern al statului membru de executare.²³

Deci, până în momentul arestării persoanei, procedura MEA are caracter confidențial și nu implică participarea celui vizat sau a avocatului său.

Mandatul european de arestare se *retrage* în cazul în care au dispărut temeiurile care au justificat emiterea acestuia.²⁴ De exemplu, dacă mandatul național de arestare preventivă, în baza căruia a fost emis MEA, este revocat, o consecință este și retragerea MEA.

O problemă care s-a pus în practică se referă la posibilitatea instanței de executare de a refuza predarea persoanei vizate de un MEA, dacă există un risc real de a fi supusă unui tratament inuman sau degradant, care încalcă art. 3 din CEDO, ca urmare a condițiilor detenției sale în statul solicitant.

Legea 302/2004 conține doar în cazul extrădării, nu și al predării în baza unui MEA, o prevedere expresă care interzice extrădarea persoanei într-un “*stat în care viața ori libertatea acesteia ar fi pusă în pericol sau în care ar fi supusă la tortură, tratamente inumane și degradante*”.²⁵ O explicație ar fi că, spre deosebire de predarea în baza MEA, în cazul extrădării nu este vorba despre state membre UE (care ar trebui să respecte anumite standarde), ci de orice alte state decât cele din UE, inclusiv de state cu standarde ceva mai scăzute privind relele tratamente.

Dar, discuția din practică nu s-a pus în fața instanțelor române, ci a instanțelor din state membre UE în care se aflau persoane vizate de MEA emise de autoritățile române și care au solicitat să se refuze executarea acestor mandate, pe motivul condițiilor de detenție necorespunzătoare din România, care încalcă art. 3 din CEDO. Desigur, față de importanța pe care o are dreptul prevăzut în art. 3 din CEDO, o măsură despre care se dovedește, în mod rezonabil că generează un risc real de încălcare a art. 3 din CEDO pentru acea persoană poate fi respinsă/refuzată de instanța sesizată.

În sensul acestei soluții, de refuz al predării unei persoane solicitate în baza unui MEA, pe motiv de risc real al încălcării art. 3 din CEDO, pot fi invocate art. 1 par. 3 din Decizia-cadru

---

²³ Idem 16.

²⁴ Art. 94 al. 1 din Legea 302/2004.

²⁵ art. 19 al. 1 lit. b din Legea 302/2004.

nr. 2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002 și două paragrafe din preambul la această decizie, prevederi care vizează împiedicarea abuzurilor, și anume:

- art. 1 par. 3 din decizia-cadru 2002/584/JAI prevede că această decizie-cadru nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE). Iar art. 6 par. 3 din TUE prevede că drepturile fundamentale, astfel cum sunt garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) și astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului Uniunii.

- în paragraful 13 al preambulului se prevede că nimeni nu ar trebui să fie îndepărtat, expulzat sau extrădat către un stat în care există un risc serios de a fi supus pedepsei cu moartea, torturii sau la altor pedepse ori tratamente inumane sau degradante. Se poate observa că textul par. 13 nu se rezumă la situația “extrădării”, ci la orice formă de “îndepărtare” a persoanei de către un stat, deci și la cazul predării în baza unui MEA;

- în paragraful 12 al preambulului se prevede că nimic din dispozițiile deciziei-cadru nu poate fi interpretat ca o interdicție de a refuza predarea unei persoane împotriva căreia a fost emis un MEA, atunci când există motive să se creadă, pe baza unor elemente obiective, că respectivul MEA a fost emis cu scopul de a urmări sau de a pedepsi o persoană pe motive de sex, rasă, religie, origine etnică, cetățenie, limbă, opinii politice sau orientare sexuală, sau de a aduce atingere situației acestei persoane pentru oricare din aceste motive;

De asemenea, Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) s-a pronunțat într-o situație similară²⁶ și a stabilit că:

“Articolul 1 alineatul (3), articolul 5 și articolul 6 alineatul (1) din Decizia- cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, astfel cum a fost modificată prin Decizia- cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009, trebuie interpretate în sensul că, în prezența unor elemente obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător care dovedesc existența unor deficiențe fie sistemice sau generalizate, fie afectând anumite grupuri de persoane ori chiar

---

²⁶ Hotărârea CJUE (Marea Cameră) din 5 aprilie 2016 în cauzele conexe C- 404/15 și C- 659/15 PPU, privind pe Pál Aranyosi (C- 404/15) și Robert Căldăraru (C- 659/15 PPU). Este publicată la adresa: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=175547&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=459506>.

anumite centre de detenție în ceea ce privește condițiile de detenție în statul membru emitent, autoritatea judiciară de executare trebuie să verifice, în mod concret și precis, dacă există motive serioase și temeinice de a crede că persoana vizată de un mandat european de arestare emis în scopul efectuării urmăririi penale sau al executării unei pedepse privative de libertate se va confrunta, ca urmare a condițiilor detenției sale în statul membru respectiv, cu un risc real de a fi supusă unui tratament inuman sau degradant, în sensul articolului 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în cazul predării sale statului membru menționat. În acest scop, ea trebuie să solicite furnizarea unor informații suplimentare autorității judiciare emitente, care, după ce a solicitat, la nevoie, asistența autorității centrale sau a uneia dintre autoritățile centrale ale statului membru emitent, în sensul articolului 7 din decizia cadru, trebuie să comunice aceste informații în termenul stabilit într-o astfel de cerere. Autoritatea judiciară de executare trebuie să își amâne decizia privind predarea persoanei în cauză până la obținerea informațiilor suplimentare care îi permit să înlăture existența unui asemenea risc. În cazul în care existența acestui risc nu poate fi înlăturată într-un termen rezonabil, autoritatea respectivă trebuie să decidă dacă este necesar să pună capăt procedurii de predare.”

Registrul de evidență a mandatelor europene de arestare

Pentru evidența activității instanței legată de emiterea (predare activă) și executarea (predare pasivă) MEA, se întocmește și se păstrează Registrul de evidență a mandatelor europene de arestare. În acest registru se fac următoarele mențiuni:

- numărul curent;
- numele, prenumele și cetățenia persoanei solicitate (vizate de MEA);
- numărul și data adresei parchetului ori a instanței pe rolul căreia se află cauza penală;
- numărul dosarului instanței de executare;
- data emiterii mandatului european de arestare;
- data transmiterii mandatului european de arestare;
- informații asupra executării mandatului european de arestare;
- motivele neexecutării mandatului european de arestare;
- data predării persoanei solicitate;
- data retragerii mandatului european de arestare (dacă este cazul).

Registrul *nu este destinat publicității*.²⁷

Odată emis, MEA se trimite de instanța emitentă, spre executare²⁸. Identificarea autorității străine competente să primească sau să execute mandatul european de arestare se realizează cu ajutorul punctelor naționale de contact la Rețeaua Judiciară Europeană sau al Ministerului Justiției, prin direcția de specialitate. Atunci când instanța emitentă este informată cu privire la localizarea sau arestarea pe teritoriul altui stat membru a persoanei solicitate, ea va transmite MEA, în limbile română și străină, prin fax, e-mail sau prin orice mijloc de comunicare sigur, care lasă o urmă scrisă, autorității străine competente, în termenul indicat de către această, cu informarea Centrului de Cooperare Polițenească Internațională (CCPI). Orice dificultate legată de transmiterea sau autenticitatea MEA sau a oricărui document necesar pentru executarea acestuia se soluționează direct sau prin intermediul direcției de specialitate din cadrul Ministerului Justiției.

Măsuri temporare²⁹

Până la data când autoritatea judiciară străină va soluționa în mod definitiv cererea de predare formulată de autoritățile române în baza MEA sau în cazul în care autoritatea judiciară străină dispune amânarea predării, față de persoana vizată de MEA pot fi luate, temporar, anumite măsuri destinate bunei desfășurări a procesului penal. Ele sunt: transferarea temporară în România (pe o perioadă stabilită de comun acord cu autoritatea străină)³⁰; audierea persoanei, la solicitarea autorităților judiciare române. Audierea poate fi: nemijlocită (prin *videoconferință*

---

²⁷ art. 88 al. 7 din Legea 302/2004.

²⁸ Art. 89 din Legea 302/2004.

²⁹ Art. 91, art. 93 din Legea 302/2004.

³⁰ Transferarea temporară în România a persoanei față de care s-a emis MEA se solicită doar în caz de urgență, atunci când prezența în persoană a acesteia este obligatorie, potrivit legii, sau când, în funcție de împrejurările cauzei, procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală sau instanța de judecată consideră necesară prezența acesteia. Transferarea temporară nu trebuie să aducă atingere dreptului persoanei solicitate de a participa la judecarea cererii de predare în baza mandatului european de arestare emis de instanța română.

Persoana transferată temporar va fi ținută în detenție până la returnarea sa în statul de executare. Primirea în centrele de reținere și arestare preventivă care se organizează și funcționează în subordinea MAI se va face în baza mandatului de arestare preventivă sau a mandatului de executare a pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii ori a hotărârii judecătorești *care stă la baza MEA*. Durata arestării se prelungește sau se menține în condițiile cpp. Aducerea în țară și returnarea persoanei transferate temporar se realizează de către CCPI.

sau, în măsura în care legislația statului străin o permite, *la locul unde se află* persoana) sau mijlocită (realizată de autoritatea judiciară străină, în prezența reprezentatului autorității române); predarea temporară³¹ în vederea ascultării sau participării la urmărirea penală sau la judecată.

Ca și în cazul cererii de extrădare, MEA se *retrage* în cazul în care au dispărut temeiurile care au justificat emiterea acestuia (de exemplu, revocarea măsurii arestării preventive, dispunerea unei soluții de netrimitere în judecată) ori dacă persoana solicitată a decedat.

După ce autoritatea judiciară străină admite, prin decizie/hotărâre *definitivă*, predarea persoanei, CCPI asigură aducerea în țară, sub escortă, a persoanei predate în baza MEA emis de instanța română.

În cazul în care persoana predată a fost condamnată în lipsă, instanța de executare îi comunică hotărârea de condamnare în termen de 10 zile de la primirea acesteia, după caz, în centrul de rețineră și arestare preventivă care se organizează și funcționează în subordinea MAI sau în penitenciar. Totodată, instanța de executare informează persoana predată că are dreptul la rejudecarea cauzei³², potrivit Cpp. Precizăm că, prin decizia nr. 13 din 3.07.2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție (ICCJ)³³ privind examinarea recursului în interesul legii pentru interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 469 al. 3 din Cpp, s-a stabilit că dacă este admisă cererea de redeschidere a procesului penal pentru persoanele condamnate judecate în lipsă, cauza se reia din faza judecării în primă instanță (prin aceasta, a fost respins punctul de vedere al unor instanțe potrivit căruia procesul se redeschide din faza camerei preliminare, și nu a judecării în prim grad).

Imediat ce este informată că persoana predată a fost adusă în țară, *instanța emitentă solicită direct statului de executare informații cu privire la durata arestului efectuat de persoana predată* în baza mandatului european de arestare pe care le comunică, după caz, instanței de executare, instanței pe rolul căreia se află cauza, dacă acestea sunt altele decât instanța emitentă,

---

³¹ Este o masura temporara care poate fi dispusa atunci cand autoritatea straiana a decis amanarea predarii. **Amânarea predării** se dispune, potrivit art. 24 din Decizia-cadru 2002/584, pentru ca persoana căutata să poată fi urmărită penal în statul membru de executare sau, în cazul în care a fost déjà condamnată, pentru a putea executa, pe teritoriul acestuia, o pedeapsă primită pe baza unei alte fapte decât cea prevăzută de MEA. O prevedere similara, privind **predarea amânată**, se afla si in art. 58 din Legea 302/2004.

³² Codul de Procedură Penală, Art.466-469

³³ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 735 din 13.09.2017.

sau procurorului care efectuează ori supraveghează urmărirea penală, în afară de cazul în care acestea au fost comunicate la data preluării.

II. Studii de caz: aspect problematice cu privire la implementarea mandatului European de arestare

i) Dreptul la informare și asistență juridică în timpul procedurii de predare

L.T. are 37 de ani, domiciliul în Covasna și este de etnie maghiară. Deține studii superioare, este divorțat și are un copil.³⁴

Acesta are o afacere cu mașini care presupune deplasări dese între România și Germania. În 2012 a fost condamnat la 3 ani și 4 luni închisoare pentru o înșelăciune bancară comisă în Germania. În 15 aprilie 2014 a fost eliberat condiționat pentru bună purtare. La acea dată nu i s-a comunicat că ar avea și o interdicție de a mai intra în Germania, motiv pentru care și-a reluat activitățile economice în firma proprie, făcând deplasări România-Germania.

În 2015 a fost arestat în Germania, la un control de rutină, și pus să execute restul de pedeapsă din 2012, fără să i se spună motivul. În plus i s-a spus că la pedeapsa rămasă se adaugă **7 luni de executat pentru că a încălcat ordinul de interdicție revenind în Germania. Spune că în anul respectiv venise și plecase din Germania de 7-8 ori, chiar și cu avionul, fusese controlat la acte și nu i se spusese niciodată că ar avea interdicție de a intra în Germania.**

Între timp și în România fusese condamnat, în 2015, tot pentru înșelăciune, iar pedeapsa obținută - de 4 ani și 5 luni – este de fapt o contopire cu resturi de la alte trei condamnări mai vechi, neexecutate în totalitate. În noiembrie 2015 statul român a emis un mandat european de arestare pe numele lui L.T.

Condiții de detenție în Germania

Din 2015, de când a fost arestat din nou în Germania, a executat acolo pedeapsa inițială primită în Germania, care s-a finalizat pe 3 septembrie 2017. În penitenciarul din Germania

---

³⁴ Intervievat de reprezentanții APADOR-CH în data de 4 octombrie 2017 în penitenciarul Rahova.

spune că avea condiții de trai bune, a muncit într-o fabrică de jucării, a beneficiat de tratament medical foarte bun pentru boala incurabilă de care suferă.

În 29 august 2017, cu câteva zile înainte de a fi eliberat, a fost transferat la Munchen într-un penitenciar special pentru extrădări. A stat o lună acolo, în condiții dure, izolat, spune că nu a beneficiat de o procedură de predare, nici audiere, nici cu avocat, nici fără, și că mandatul de extrădare i-a fost adus sec la cunoștință de un judecător și un translator. Spune că deși nu i s-a dat posibilitatea să conteste extrădarea, nu a contestat-o din cauza comportamentului nemților.

Detenția în România

La Rahova a fost adus sâmbătă, 30 septembrie 2017, iar până miercuri, 4 octombrie, data interviului, nu fusese consultat de niciun medic, deși a informat penitenciarul că suferă de o boală care necesită tratament permanent. I s-au confiscat și medicamentele pe care le lua din Germania, pe motiv că nu sunt recunoscute în România, ceea ce a făcut ca analizele să i se înrăutățească în lipsa oricărui tratament. Descrie condițiile de detenție din Rahova ca „teroare”, are numai o oră pe zi dreptul la plimbare și stă în cameră de 6 persoane, comparativ cu Germania unde stătea singur. Pe 6 octombrie 2016 a fost transferat la Spitalul Penitenciar Jilava pentru analize și stabilirea tratamentului.

În retrospectivă, T. susține că dacă ar fi știut că ar putea contesta mandatul european de arestare, el ar fi pledat să nu fie predat. Acest lucru se datorează condițiilor de detenție proaste din România, în special din perspectiva bolii cronice de care suferă și pentru care are nevoie de tratament permanent. Prin urmare, lipsa unui avocat cu care ar fi putut comunica este deosebit de problematică în acest caz.

T. este singurul caz din cele 20 monitorizate în cazul în care un avocat nu a fost prezent în timpul audierii în vederea predării. Cu toate acestea, mai multe persoane condamnate intervievate s-au plâns de faptul că nu s-au întâlnit sau au putut vorbi cu avocații lor (mai ales atunci când audierea a avut loc prin videoconferință) sau că prezența lor nu a fost deloc eficientă.

Un alt caz ilustrativ pentru lipsa de informare a persoanelor condamnate despre drepturile pe care le au în timpul procedurii de predare este cel a lui J.S.

J.S. are 33 de ani, este de etnie maghiară și are domiciliul în Covasna.³⁵

Acesta afirmă că muncea legal în Ungaria, în agricultură, când a fost arestat pentru prima dată în august 2017. Deși spune că a înțeles limba în care i-au vorbit polițiștii, nu știe de ce a fost arestat inițial, însă știe că după 55 de zile a fost eliberat pe motiv că „nu aveau ce să facă cu el, fapta fusese făcută în România”. Totuși autoritățile ungare l-au arestat din nou la scurtă vreme, a mai stat 10 zile în arest și apoi a fost predat în România în penitenciarul de la Oradea.

Susține că a fost audiat de un judecător în Ungaria doar după prima arestare, a avut parte de un avocat din oficiu, dar că abia la a doua i s-a spus că are o condamnare în lipsă în România, de 7 ani, pentru care va fi predat. **Nu i s-a spus că poate să conteste predarea, însă nici nu ar fi vrut deoarece preferă să fie în penitenciar în România ca să-l poată vizita familia.**

În privința condamnărilor pentru care a fost predat, J.S. a spus reprezentanților APADOR-CH că **nu știe să citească sentințele, însă i le-a citit și explicat cineva și a înțeles că are de ispășit 7 ani pentru că ar fi tăiat zece brazi din pădure, însă el susține că a tăiat numai 9, nu zece cât scrie în sentință.** Spune că atunci când a fost prins cu brazii a fost audiat numai de poliție, nu știa că i s-a deschis și un proces și că a fost chiar condamnat, că ar fi venit la procese dacă ar fi știut.

Nu știa dacă a fost reprezentat de un avocat la acel proces și nici dacă i s-a dedus din pedeapsă perioada de 65 de zile executată în Ungaria, însă a spus că nu are bani de avocat ca să conteste executarea și nici nu știe cum s-o facă singur.

ii) Eficiența asistenței juridice în timpul procedurii de predare

E. P., originar din Alba Iulia, s-a mutat în 2005 în Spania împreună cu familia (mama, sora).³⁶ Înainte de a pleca din România a avut câteva condamnări și o faptă pentru care încă nu fusese condamnat, în 2004, furtul unui protofel cu carduri. În octombrie 2006, la un an de când era în Spania, a fost arestat și ulterior condamnat pentru trafic de droguri și tâlhărie, la 10 ani și 6

---

³⁵ Intervievat de reprezentanții APADOR-CH în data de 13 decembrie 2017 în penitenciarul din Oradea. Înțelege foarte puțin limba română și are nevoie de translator pentru a dialoga în această limbă. Pentru interviu, translator a fost un psiholog din partea Peninteciarului Oradea.

³⁶ Intervievat de reprezentanții APADOR-CH în data de 6 octombrie 2017 în penitenciarul Rahova.

luni de închisoare, împreună cu concubina spaniolă. Amândoi erau consumatori de droguri (cocaină) și au beneficiat de tratament de dezintoxicare în penitenciar. Spune că i-a luat mai mult de un an să scape de dependență, dar de atunci suferă de depresie cronică, ia tratament medicamentos, a avut șapte tentative de suicid.

La 10 octombrie 2016 a fost eliberat după ispășirea pedepsei și a stat 13 zile în libertate. Ca să vină în România - să rezolve o problemă cu casa lăsată moștenire de tatăl lui la Alba - a mers la Consulatul românesc de la Barcelona ca să-și înnoiască pașaportul. **La 23 octombrie, la Consulat, funcționarii au chemat poliția și l-au arestat chiar în clădirea consulatului. I i s-a spus că există un mandat european de arestare pe numele lui. A întrebat cum e posibil așa ceva, de ce l-au mai eliberat din penitenciar dacă se știa de mandat? I s-a spus că e o eroare.**

E.P. susține că la poliția din Barcelona l-au percheziționat, dezbrăcat și băgat „în beci” doar cu un halat pe el. I-au înmănat o foaie cu drepturile pe care le are și i-au adus un avocat din oficiu. Acesta i-a arătat mandatul de arestare și i-a spus că trebuie să fie extrădat: „**România te cere, trebuie să pleci!**” au fost cuvintele avocatei.

Acesta nu a fost informat despre dreptul său de a contesta predarea în România. La Madrid a fost dus în fața unui judecător care i-a spus același lucru, că trebuie să plece în România că țara a cerut extrădarea sa. P. spune că nici judecătorul nu i-a dat vreo alternativă, ci i-a spus că dacă nu semnează că e de acord cu extrădarea oricum va fi extrădat, dar va dura circa 45 de zile, în schimb dacă semnează va fi transferat în zece zile. S-a gândit că mai bine să ajungă mai rapid, să rezolve problemele penale cerând contopirea pedepselor și să se întoarcă apoi la familie.

Acest caz ridică întrebări despre calitatea asistenței juridice în cazurile care implică executarea mandatului european de arestare, precum și despre caracterul adesea formal al procedurii de predare. Dreptul de a consimți la actul predării a fost complet ignorat în ceea ce-l privește pe E.P. De asemenea, judecătorul nu a luat în considerare dacă condițiile de detenție din România sau alte circumstanțe ar putea încălca drepturile fundamentale ale acestuia.

În condițiile în care P. susține că suferă de tulburări mintale, el s-a plâns că tratamentul medical pe care-l lua în Spania nu i s-a aprobat să-l continue aici, deși îl lua de zece ani și îi făcea bine. Între timp starea lui s-a deteriorat. La medicul psihiatru ajunge rar în penitenciarele

din România, iar tratamentul pe care-l primește e sporadic. Modul în care sunt tratate în penitenciar persoanele care suferă de probleme de sănătate mintală reprezintă o problemă sistemică nesoluționată încă în România și care a fost recunoscută ca atare de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cazul *Țicu c. României* (nr. 24575/10).

iii) Asistența juridică în secția de poliție

T.B. a fost arestat la Londra pe 12 februarie 2016 în baza unui mandat european de arestare emis la 22 ianuarie 2016. La momentul arestării acesta era în spital, unde susține că i-au fost furate anumite obiecte personale, așa că a chemat poliția care l-a arestat. **Nu i s-a permis să-și anunțe angajatorul că a fost privat de libertate: "Am stat trei zile în secția de poliție înainte de a merge în instanță, am fost trist și speriat pentru că nu știam ce acuzații mi se aduceau."**³⁷

În instanță, a beneficiat de un avocat din oficiu și de un interpret, dar, deși a refuzat să consimtă la predarea sa în România, invocând condițiile de detenție proaste, a fost predat pe 9 martie 2016.

iv) Dreptul la interpretare

P.M a avut mai multe interacțiuni cu Serviciul furturi auto din București în perioada 2008-2010.³⁸ În 31 decembrie 2008 când a fost arestat prima dată era student în anul 1 la Facultatea de Drept și lucra ca mașinist într-o televiziune. A stat închis 15 zile după care i s-a dat neînceperea urmăririi penale. Spune că odată cu această arestare a intrat în baza de date a serviciului de furturi auto și au urmat alte arestări: martie 2009 – 6 luni de arest, 20 februarie 2010 arestat până în 22 decembrie 2011. În martie 2012 a fost condamnat definitiv la 15 ani de închisoare cu executare, prin contopirea tuturor pedepselor anterioare

Înainte cu câteva zile de sentința finală a fugit din țară, pentru că se aștepta să fie condamnat cu executare. A ieșit din țară cu buletinul prin Bulgaria, pentru că avea interdicție de a părăsi țara, apoi cu avionul de la Sofia la Londra, în Spania unde a stat o lună și apoi în mai

---

³⁷ Intervievat de reprezentanții APADOR-CH în data de 5 octombrie 2017 în penitenciarul Rahova.

³⁸ Intervievat de reprezentanții APADOR-CH în data de 6 octombrie 2017 în penitenciarul Rahova.

2012 a ajuns în Olanda, unde a trăit o perioadă cu acte false. În Olanda a fost prins o dată și arestat pentru acte false, însă a fost eliberat.

În februarie 2015 au venit acasă la prietenul cu care stătea mai mulți polițiști, au intrat cu o foaie cu fotografia lui, spunând în olandeză și engleză că au un mandat european de arestare pe numele lui. A știut că urmează să fie predat, a spus însă că nu i s-a permis să-și sune familia în țară și nici nu știa că poate să contacteze ambasada. Abia la secția de poliție a fost informat despre ce urmează, a venit un avocat din oficiu, dar tot nu a înțeles prea bine ce i se va întâmpla pentru că vorbea mai mult olandeză decât engleză. A contactat el un avocat pe care-l știa dinainte, care vorbea mai bine engleza și care a fost plătit de statul olandez. **Nu a avut niciun moment interpret.** A stat în arest o lună de zile în vederea predării, în condiții bune. Spune că a înțeles că avea trei mandate de executat și **nu a știut că poate contesta predarea în România.** Nu știa dacă i s-a spus sau oricum era foarte supărat și nu a înțeles, deși avocatul lui a continuat să mai vină în arest la el.

La 31 martie 2015 a fost trimis cu avionul pe Otopeni și de acolo la Rahova. Stă cu **6 persoane într-o cameră de 17 mp.** În urma demersurilor făcute ca să obțină 4mp, la judecătorul delegat (9 septembrie 2015), a obținut câștig de cauză, așa că acum sunt doar 3 în cameră, dar mâncarea e proastă, saltelele infestate și personalul este agresiv verbal. Spune că are stări de anxietate și merge la psiholog.

O chestiune problematică, identificată în mai multe cazuri monitorizate, este legată de faptul că perioada petrecută în arest în timp ce aștepta să fie predat în România nu era dedusă din sentința pe care trebuie să o execute. M. susține că nu a luat măsuri pentru a remedia această situație și că nu ar ști cum să o facă. La momentul interviului trecuseră doi ani și jumătate de la sosirea sa în penitenciarul Rahova. Dosarul penitenciarului (consultat la 10 octombrie 2017) nu conținea nici o dovadă a perioadei petrecute în arestul din Olanda (februarie-martie 2015).

Potrivit legii, instanța română care a emis mandatul european, imediat ce a fost informată că persoana a fost adusă în România, cere din oficiu statului străin informații cu privire la durata arestului din străinătate, informație pe care o stochează la dosarul privind mandatul european de

arestare.³⁹ Obligația de a informa instanța că persoana a fost adusă în țară revine centrului Interpol al IGPR.⁴⁰

Nu există nicio prevedere legală care să oblige instanța să transmită Administrației Naționale a Penitenciarelor acest gen de informații. Reprezentanții APADOR-CH nu au putut verifica dosarul instanței și nu pot confirma sau infirma faptul că instanța competentă a solicitat aceste informații în legătură cu cazul domnului M. Ceea ce este sigur este că acesta nu știa că poate cere instanței o deducere din sentința sa a perioadei petrecute în arestul din Olanda.

Există și cazuri în care deținuții au reușit să treacă singuri prin această procedură. V.A.T., un șofer de taxi de 32 de ani, a fost arestat în Londra la 26 martie 2014 în baza unui mandat european de arestare emis de România în 2010 pentru infracțiunea de tentativă de omor. El a fost predat la 4 iulie 2015, iar în penitenciarul Arad, cu ajutorul colegilor săi, a contestat executarea sentinței, iar perioada pe care a petrecut-o arestată în Marea Britanie a fost dedusă din sentința pe care o avea de executat.⁴¹

v) Accesul la servicii medicale în statul executant

H.S are un cazier bogat care începe în 1994, însă preferă să-și povestească faptele numai din 2015 de când a fost arestat în Austria.⁴²

La mai 2015 efectua un transport ilegal de migranți între Budapesta și Viena. A fost prins chiar la intrarea în Austria și reținut. După 24 de ore a fost eliberat și a primit o amendă, urmând a fi judecat în libertate. Dacă a văzut că nu primește închisoare a mai făcut un transport, de data asta spre Germania. La 11 iunie 2015 a fost arestat la Passau și a stat închis până la 23 noiembrie 2015 când a primit o condamnare cu suspendare (1 an și 5 luni), deoarece nu mai avea fapte comise pe teritoriul Germaniei. La 19 aprilie 2016 a fost arestat din nou la Linz, pe motiv că nu s-a prezentat la procesul privind prima infracțiune, cu transportul de migranți în Austria, însă el nu avea cum să se prezinte atunci, fiind încarcerat în Germania. La 20 august 2016 a fost condamnat în Austria la 2 ani și 6 luni cu executare. În același timp a primit și o interdicție de a mai reveni în Austria de 8 ani.

---

³⁹ Art. 95 din legea 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.

⁴⁰ Idem 1.

⁴¹ Intervievat de reprezentanții APADOR-CH în data de 14 decembrie 2017 în penitenciarul din Timișoara.

⁴² Intervievat de reprezentanții APADOR-CH în data de 13 decembrie 2017 în penitenciarul din Oradea.

Între timp, pentru zece butelii furate în 2014 în România a fost condamnat în lipsă în 8 decembrie 2016, pedeapsă pentru care România a emis un mandat european de arestare în 17 ianuarie 2017.

S. spune că a fost audiat în cazul extrădării tot printr-o videoconferință. **Spune că nu știe dacă de data asta a avut avocat, știe doar că exista un translator în sala de judecată și că judecătorul i-a spus că poate să conteste extrădarea, însă oricum va fi extrădat în maxim o lună de zile. În aceste condiții nu s-a opus extrădării, deși spune că ar fi preferat să execute pedeapsa acolo.**

Condițiile de detenție din Austria erau net superioare celor din România – 2 persoane în cameră, baie în cameră, mâncare bună. Cât a stat acolo a fost vizitat de soție și soră. Singura nemulțumire pe care a avut-o a fost asistența medicală despre care spune că era deficitară. **S. îi acuză pe gardienii austrieci de rea-voință. Spune că acolo s-ar fi îmbolnăvit de hepatită (pe care i-au descoperit-o abia când a venit în România) și că în ultimele luni de detenție îl dureau rău picioarele. În loc să-l trateze, spune că i-au adus niște cârje și că încercau să nu-l ducă la medic ca să poată să-l extrădeze mai repede. L-au transferat la Viena de unde urma să fie extrădat cu avionul, totuși, pentru că durerile de picioare se înrăutățiseră, l-au dus la un spital unde medicul i-a scris pe fișă că are tromboză la piciorul stâng și că are contraindicație de a zbură cu avionul. I-a prescris antiinflamatoare.**

La 5 septembrie 2017 a fost extrădat în România, vama Borș, fiind adus cu mașina – un transport de 12 ore, timp în care nu au primit nici mâncare, nici apă, nici medicamente. Spune că Austria nu i-a trimis niciun act medical, privind procedurile și tratamentele pe care le-a făcut acolo, motiv pentru care nu va avea dovezi ca să-i acuze de rele tratamente medicale. În România a fost consultat imediat de un medic, dus în spital la Oradea și Dej, unde i s-a descoperit hepatita și că avea și o pneumonie. Ulterior a fost internat în Spitalul Penitenciarului Rahova.

Dosarul penitenciarului analizat de reprezentanții APADOR-CH conține unele greșeli (de exemplu, un document al Administrației Naționale a Penitenciarelor care atestă că H.S. a fost arestat la 5 septembrie la Linz, de fapt, aceasta este data predării sale în România).

În cursul monitorizării celor 20 de cazuri, APADOR-CH a remarcat faptul că majoritatea dosarelor din penitenciar ale persoanelor intervievate erau incomplete (nu

conțineau mandatul european de arestare și nici documente care să ateste perioada cât persoana a fost arestată în vederea predării).

vi) Dreptul la rejudecarea cauzei

D.P. are 41 de ani și dublă rezidență Arad, UK. A absolvit universitatea, are 2 copii și o firmă de construcții.⁴³

Acesta a afirmat că în 2012 a avut un proces civil cu o bancă, în urma căruia, în 2013 a fost condamnat la 5 ani de închisoare cu executare. La momentul sentinței el se afla deja la Londra, unde avea o firmă de construcții – a aflat despre sentință de la sora lui. Susține că avocata care l-a reprezentat în proces ar fi făcut recurs fără împuternicirea lui, iar în februarie 2014 a fost condamnat la 3 ani de închisoare. Intenționa să angajeze un alt avocat pentru rejudecarea cauzei.

În iulie 2015 spune că la locuința sa din Londra au venit niște polițiști de la Interpol care i-au spus că există pe numele lui un mandat european de arestare emis de România. A fost condus pentru 24 de ore la o secție de poliție unde spune că i s-a înmănat o hârtie cu drepturile pe care le are, a fost lăsat să-și contacteze concubina și sfătuit să anunțe ambasada. Concubina i-a angajat un avocat care a venit direct la audierea cu judecătorul. Spune că nu a discutat personal cu avocatul, ci doar concubina a făcut-o. La audiere a spus că s-a văzut că nu este un infractor, că lucrează, are cont în bancă, prin urmare s-a dispus eliberarea sa pe cauțiune, cu arest la domiciliu și brățară electronică, cu obligația de a fi în casă între orele 22.00-5.00. Valoarea cauțiunii nu a fost mare, raportată la contul său din bancă.

Câteva luni mai târziu, în perioada sărbătorilor de iarnă 2015 spune că autoritățile române au emis un nou mandat de arestare, din nou a fost dus la poliție, audiat, i s-a stabilit o nouă cauțiune și din nou a fost eliberat, cu brățară.

La audierea în cadrul căreia a contestat predarea în România a invocat două motive: lipsa unui proces echitabil – se afla internat în spital în UK când statul român i-ar fi trimis citație să vină la proces în România și că astfel a fost judecat în lipsă; condițiile proaste de detenție din România – autoritățile române au trimis dovezi că există condiții corespunzătoare de detenție la Penitenciarul Arad.

---

⁴³ Intervievat de reprezentanții APADOR-CH în data de 14 decembrie 2017 în penitenciarul din Timișoara.

Judecătorul britanic a refuzat să-l extrădeze pe motiv că nu a beneficiat de un proces echitabil.

Între timp Tribunalul Arad a trimis o hârtie în UK prin care spunea că va permite rejudecarea cazului, așa că s-a decis extrădarea în 12 decembrie 2016. În 18 ianuarie 2017, însă, același tribunal i-a respuns cererea pe motiv că au fost suficiente probe de prima dată.

La 12 decembrie 2016 s-a dus singur la aeroportul Heathrow, unde s-a întâlnit cu ofițerul Interpol. A fost adus la Rahova unde a stat până la 17 ianuarie 2017. Pentru cererea de rejudecare a cauzei a fost transferat pentru două zile la **Arad (penitenciar cu care se laudă autoritățile române când cer extrădarea), în regim semideschis, unde spune că erau condiții mizerabile: 8 în cameră, saltele mizerabile, apă caldă de două ori pe săptămână, mâncare proastă.**

Din 19 ianuarie 2017 adus la Timișoara în regim deschis. Lucrează la un call center în incinta închisorii, pentru o firmă italiană. În mai 2017 a făcut contestație la executare ca să i se recunoască perioada executată în UK cu brățară, la domiciliu – la momentul interviului spunea că de atunci așteaptă acte doveditoare care nu mai vin din UK.

vii) Birocrație excesivă

P.M. este un bărbat în vârstă de 50 de ani care, din 2011, călătorea în mod regulat între Viena și Bistrița pentru muncă.⁴⁴ În dimineața zilei de 22 octombrie 2017, la ora 4 când a trecut granița în Ungaria la Debrecen, mergând la muncă spre Viena a fost oprit de vameșul ungar și i s-a spus că „are probleme, e căutat de România”. Paradoxal, tocmai trecuse de vameșul român care-i verificase actele și nu-i spusese nimic. Nu înțelegea prea bine ungurește, așa că i-au adus un translator și i-au spus că există un mandat european de arestare pe numele lui emis în data de 26 octombrie 2016. L-au dus în arestul din Debrecen unde a stat o noapte, apoi l-au transferat la Budapesta. Spune că le-a cerut să fie returnat mai degrabă înapoi în România, că era mai aproape Oradea decât Budapesta, însă nu au vrut. 10 zile mai târziu, pe 31 octombrie 2017 a fost adus înapoi la Oradea.

viii) Aproape un exemplu de bună practică

---

⁴⁴ Intervievat de reprezentanții APADOR-CH în data de 13 decembrie 2017 în penitenciarul din Oradea.

A.M.C. a avut mai multe condamnări pentru furt din magazine în România. Pentru una dintre ele a făcut 6 luni de arest preventiv apoi a fost judecat sub control judiciar. După condamnarea definitivă de 1 an și 6 luni, la 17 decembrie 2015 a plecat în UK unde spune că a muncit legal. Se gândea să aștepte să se prescrie condamnarea, apoi să revină în țară. Cât timp era în UK a aflat că a mai fost condamnat în lipsă, la 20 aprilie 2016, pentru alte fapte, la 2 ani și 3 luni. Condamnările au fost contopite.

La 23 noiembrie 2016 a fost arestat pe stradă la Londra. Polițiștii i-au spus în engleză doar că „are probleme în țara lui”. A fost dus la o secție de poliție unde i s-a spus că există un mandat european de arestare pe numele lui. Tot la secție i s-a înmănat și o foaie cu drepturile pe care le are. I s-a dat voie să-și sune familia și angajatorul.

A fost dus pentru audiere la tribunal unde a venit și un avocat din oficiu – nu a avut posibilitatea să-l aleagă, dar spune că a discutat cu el 10-15 minute înainte de audiere, confidențial. A avut și translator, dar înțelegea și engleza în care se desfășurau procedurile. Judecătorul i-a spus că va fi predat în România și că dacă este de acord cu asta și semnează va fi trimis în țară în 10 zile, dacă nu e de acord va dura mai mult. El a spus că nu este de acord, pe motiv că în România condițiile de detenție sunt rele.

În aceeași zi a arestării, 23 noiembrie 2016, a fost transportat după proces la Penitenciarul Wandsworth de lângă Londra. Acolo a rămas până la 12 ianuarie 2017 când a fost adus în România totuși la cererea lui, pentru că „se plictisise în UK”.

Condițiile de detenție din UK au fost foarte bune, 2 persoane în cameră, apă caldă permanent, mâncare la alegere, după un meniu săptămânal ales, singurul neajuns spune că era programul insuficient de plimbare – 1 oră pe zi. Cât timp a stat în penitenciar a mai avut o videoconferință-audiere, apoi între timp, pentru că se plictisise de stat acolo a semnat să fie extrădat la 9 decembrie 2016.

Deși i s-a spus că durează numai 10 zile, procedurile au durat mai mult. Abia la 12 ianuarie 2017 a fost dus pe Aeroportul Heathrow și apoi Otopeni, de unde a fost închis direct la Rahova timp de 21 de zile. **Povestește cu dezgust de condițiile de primire de pe Otopeni – o cușcă în care erau închiși extrădații, și un comportament jignitor din partea polițistului de frontieră.**

Timp de 3 săptămâni la Rahova spune că nu a avut bani să facă cumpărături sau să dea telefon, deoarece toți banii lui erau în lire și a durat mult schimbarea lor. Personalul penitenciarului a sunat-o pe mama lui. La Rahova au stat 5-6 în cameră și era frig în acea perioadă (ianuarie-februarie). La 25 februarie 2017 a fost transferat la Jilava la regim semideschis. A făcut cerere să fie transferat la Timișoara pentru că aici îl poate vizita familia (mama). Aici spunea că e bine, mâncarea e bună, singurul neajuns este aglomerație 20 de persoane în cameră cu 24 de paturi și baie în cameră. Timp de 8 luni de când a ajuns la Timișoara a mers și la muncă în afara penitenciarului, la firma Arabesque.

A afirmat că a citit Codul Penal cât a stat închis și a știut astfel să-și facă singur contestația la executare pentru deducerea din pedeapsă a perioadei executate în UK, precum și cele 6 luni de arest preventiv din prima condamnare. Contestația i-a fost admisă și perioada dedusă.

III. Concluzii și recomandări

Cu privire la durata arestului din străinătate efectuat în baza mandatului european

Unul dintre aspectele cele mai problematice identificate în cadrul acestei cercetări este faptul că persoanele transferate în România în baza unui mandat european de arestare nu vin în țară cu documente care să ateste perioada cât au stat arestați în vederea predării. În general, nici dosarele lor din penitenciar nu conțin aceste informații. Majoritatea persoanelor intervievate nu știau că au dreptul de a cere ca aceea perioadă să fie dedusă din sentința lor finală și nici cum să facă acest lucru.

Potrivit legii, instanța română care a emis mandatul european, imediat ce a fost informată că persoana a fost adusă în România, cere din oficiu statului străin informații cu privire la durata arestului din străinătate, informație pe care o stochează la dosarul privind mandatul european de arestare.⁴⁵ **Obligația de a informa instanța că persoana a fost adusă în țară revine centrului Interpol al IGPR.**⁴⁶

---

⁴⁵ Art. 95 din legea 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.

⁴⁶ Idem 1.

Cu toate acestea, legea nu prevede cine anume trebuie să notifice persoana că informațiile privind durata perioadei petrecute în arestul din statul executant au fost comunicate instanței din România, astfel încât persoana să știe când să ceară o deducere din sentința sa. Așa cum este situația acum, persoana predată trebuie să depună o cerere "în alb" pentru deducerea perioadei de arestare, ceea ce va determina instanța să solicite aceste informații de la autoritatea judiciară de executare. Aceasta este o procedură foarte lungă.

APADOR-CH recomandă ca legea să fie modificată pentru a fi mai clară cu privire la cine ar trebui să informeze pe inculpat/condamnat că durata perioadei petrecute în arest în statul executant a fost comunicată instanței române, astfel încât să poată solicita o deducere.

Organizația solicită, de asemenea, Inspectoratului General al Poliției Române, autorităților judiciare relevante și Administrației Naționale a Penitenciarelor să fie prompe și proactive în obligația de a comunica, solicita și atașa la dosarul din penitenciar al persoanei arestate/condamnate informațiile relevante privind durata arestului din străinătate efectuat în baza mandatului european. De asemenea, acestea ar trebui să informeze persoanele cu privire la dreptul de a solicita o deducere a acestei perioade din sentința finală.

În ceea ce privește dosarele studiate în toate cele 20 de cazuri monitorizate, organizația a observat că majoritatea acestora sunt incomplete (nu conțin mandatul european de arestare, nici documente care să ateste perioada petrecută în arest). APADOR-CH recomandă Administrației Naționale a Penitenciarelor să ia măsuri pentru corectarea acestei situații, inclusiv printr-o mai bună coordonare cu Poliția Română și autoritățile judiciare relevante.

Cu privire la cazurile persoanelor condamnate în lipsă

În câteva dintre cazurile monitorizate, persoanele condamnate nu au știut că au dreptul la rejudecarea cauzei sau care este procedura pentru a face asta, deși s-au plâns că au fost condamnate în lipsă, încălcându-se astfel dreptul la un proces echitabil.

Potrivit legii, instanța română care emite mandatul european, se uită în dosarul cauzei, în care a fost condamnat respectivul, și verifică, în funcție de actele din acel dosar, printre altele, dacă persoana a fost prezentă la judecată și dacă i s-a înmânat personal hotărârea de condamnare.⁴⁷

Atunci când din lucrările dosarului rezultă că persoanei condamnate nu i s-a înmânat personal hotărârea de condamnare, instanța emitentă (română) informează autoritatea judiciară de executare (străină) că:

a) în termen de 10 zile de la primirea, după caz, în centrele de reținere și arestare preventivă care se organizează și funcționează în subordinea Ministerului Afacerilor Interne sau în penitenciar a persoanei predate, hotărârea de condamnare va fi comunicată personal acesteia, în condițiile Codului de procedură penală.⁴⁸

b) la momentul înmânării hotărârii de condamnare, persoanei predate i se va aduce la cunoștință că are dreptul, după caz:

- (i) la exercitarea unei căi de atac, potrivit Codului de procedură penală; sau
- (ii) la rejudecarea cauzei, potrivit Codului de procedură penală.

Totodată, când din lucrările dosarului rezultă că persoana condamnată nu a primit în prealabil nicio informare oficială cu privire la procedurile penale împotriva sa, ulterior transmiterii mandatului european de arestare, instanța emitentă va comunica, la cererea autorității judiciare de executare, o copie a hotărârii de condamnare traduse, dacă este cazul, în limba pe care persoana condamnată o înțelege, pentru a fi adusă la cunoștință acesteia. Transmiterea hotărârii de condamnare nu va fi considerată o comunicare procedurală (conform CPP) și nici nu va produce efecte cu privire la termenul în care aceasta poate fi atacată, făcându-se exclusiv cu titlu informativ.

Așadar, persoana condamnată poate primi de două ori o copie a hotărârii de condamnare: a) înainte de aducerea în țară, doar cu titlu informativ (nu curge niciun termen în defavoarea condamnatului) b) după ce este introdus în penitenciar, primește comunicare procedurală, de la

---

⁴⁷ Art. 92 din legea 302/2004.

⁴⁸ asta înseamnă că la dosarul instanței de executare (cea care a emis mandatul european) trebuie să existe dovada de comunicare a hotărârii definitive de condamnare.

instanța română, pe bază de dovadă portiv Codului de procedură penală. După ce primește această comunicare, începe termenul de o lună pentru a cere rejudecarea cauzei.

Încă de când completează formularul mandatului european, instanța română își ia obligația acestor comunicări și informări către condamnat, existând rubrică specială în cuprinsul formularului de mandat european.

În alte proiecte de cercetare, în interviurile cu judecători aparținând unor instanțe care emit MEA, APADOR-CH a observat că unii dintre aceștia nu cunosc pe deplin conținutul Legii 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală sau procedura de predare. Potrivit legii, autoritatea judiciară emitentă trebuie să comunice persoanei condamnate atât decizia finală de condamnare, cât și faptul că aceasta are dreptul la rejudecarea cauzei, inclusiv termenul limită prin care poate face acest lucru. **Organizația recomandă ca mai multe materiale de instruire (inclusiv cazuri practice) și cursuri să fie puse la dispoziția autorităților judiciare relevante cu privire la mandatul european de arestare.**

În ceea ce privește respectarea de către statele membre UE a drepturilor procedurale ale persoanelor condamnate în timpul procedurii de predare

În cursul acestei cercetări, APADOR-CH a observat că în multe cazuri, în timpul procedurii de predare, statele membre ale UE au încălcat prevederile mandatului european de arestare, precum și cele ale directivelor UE privind drepturile procedurale (2010/64/UE privind dreptul la interpretare și traducere, 2012/13/UE privind dreptul la informare, 2013/48/UE privind dreptul de acces la un avocat).

Așa cum am exemplificat în cursul acestui raport, într-unul din cazurile monitorizate, **în timpul audierii în vederea predării autoritățile judiciare germane nu au pus la dispoziția persoanei un avocat din oficiu.**

În altul, asistența juridică nu a fost garantată în timpul arestului la poliție în Londra. Alte câteva persoane condamnate intervievate s-au plâns de faptul că nu s-au întâlnit sau nu au vorbit deloc cu avocații lor (mai ales când audierea a avut loc prin videoconferință) sau că prezența lor nu a fost deloc eficientă. Unele dintre aceste cazuri ridică întrebări cu privire la calitatea asistenței juridice în cazurile care implică executarea mandatului european de arestare și, de

asemenea, despre caracterul adesea formal al procedurii, care de multe ori face ca dreptul la a consimți la actul predării să fie total ignorat.

De asemenea, rămâne problematic faptul că **multe persoane condamnate intervievate nici măcar nu știau că au dreptul de a contesta mandatul european de arestare, în condițiile în care aveau un avocat. Într-unul din cazuri, nu a existat niciun traducător în timpul audierii în instanță în vederea predării. Situația în care avocatul acționează și ca interpret/traducător pare, de asemenea, o practică destul de obișnuită. Cu câteva excepții, judecătorii par a nu fi luat în considerare dacă condițiile de detenție din România sau alte circumstanțe ar putea afecta drepturile fundamentale ale persoanelor condamnate.**

APADOR-CH face apel la guvernul român să depună eforturi pentru implementarea completă a hotărârii pilot a Curții Europene a Drepturilor Omului, *Rezmiveş și alții împotriva României*, pentru a îmbunătăți în mod semnificativ condițiile de detenție la nivel național.